
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

УДК 339.54 (477+510)

В. М. Левківський, д.е.н., професор,
В. В. Левківський, магістрант**УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО
В КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

Анотація. У статті проаналізовано основні передумови й особливості розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Китаєм у сучасних умовах. Розглянуто механізм реалізації міжнародних економічних відносин між двома державами та виділено пріоритетні перспективні напрями подальшого розвитку зовнішньоекономічних відносин між КНР і Україною. Вказується на можливі загрози зовнішньоекономічній безпеці. Охарактеризовано обсяги і структуру іноземного інвестування як один із важливих аспектів забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. Обґрунтовано пропозиції щодо активізації співробітництва України та Китаю, які мають забезпечити високий рівень розвитку при мінімізації загроз зовнішньоекономічній безпеці.

Ключові слова: економічне співробітництво, зовнішньоекономічна безпека, зовнішні загрози, інвестиції, експортна безпека, імпортна безпека.

В. Н. Левковський, д.э.н., професор,
В. В. Левковський, магістрант**УКРАИНСКО-КИТАЙСКОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО
В КОНТЕКСТЕ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ**

Аннотация. В статье проанализированы основные предпосылки и особенности развития внешнеэкономических отношений между Украиной и Китаем в современных условиях. Рассмотрен механизм реализации международных экономических отношений между двумя государствами и выделены приоритетные перспективные направления дальнейшего развития внешнеэкономических отношений между КНР и Украиной. Указываются возможные угрозы внешнеэкономической безопасности. Охарактеризованы объемы и структура иностранного инвестирования как одного из важных аспектов обеспечения внешнеэкономической безопасности. Обоснованы предложения по активизации сотрудничества Украины и Китая, которые должны обеспечить высокий уровень развития при минимизации угроз внешнеэкономической безопасности.

Ключевые слова: экономическое сотрудничество, внешнеэкономическая безопасность, внешние угрозы, инвестиции, экспортная безопасность, импортная безопасность.

V. M. Levkivskyi, doctor of economic sciences, professor,
V. V. Levkivskyi, undergraduate**UKRAINIAN-CHINESE ECONOMIC COOPERATION
IN THE CONTEXT OF FOREIGN ECONOMIC SECURITY**

Abstract. This paper analyzes main preconditions and peculiarities of foreign economic relations between Ukraine and China in the modern world. The mechanism of international economic relations between the two countries is considered and the priority promising areas for further development of foreign economic relations between China and Ukraine are singled out. The prospects for the domestic industry, agriculture, and scientific cooperation are identified.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

The essence of foreign economic security is defined and its possible threats in the event of expansion of economic cooperation between Ukraine and China are emphasized. The volume and structure of foreign investment are described as one of the most important aspects of ensuring foreign economic security. Investment should be attracted primarily to the effective priority economic projects producing competitive products that will have a positive impact on ensuring foreign economic security. Currently, investing in agriculture is particularly relevant in the context of ensuring the country's own food security.

The essence of export and import security as the components of foreign economic security is studied. The structure of foreign trade concerning goods and services between Ukraine and China is analyzed, and its asymmetry and non-equivalence, which adversely affect the state of foreign economic security of Ukraine, are emphasized.

The description of the structure of Ukrainian exports to and imports from China is given; its characteristic features are identified and the areas of its improvement in the context of strengthening the state foreign economic security are singled out. Since most threats of economic cooperation between Ukraine and China are related to the structure of Ukrainian exports to China, one of the areas of ensuring foreign economic security is the reduction of raw materials in Ukrainian exports and expansion of the range of goods.

Also it is made clear that the prevalence of high-tech imports over exports leads to external technological dependence and deepening of structural imbalances in the economy.

The model of the relationship between economic cooperation and foreign economic security of Ukraine is presented. Main forms of economic cooperation and threats to Ukraine's foreign economic security are described.

The suggestions to enhance cooperation between Ukraine and China are grounded, which are to ensure the high level of development while minimizing threats to foreign economic security. Thus, the most promising are those forms of cooperation that allow combining the sale of high-tech products and technologies by Ukraine with the development of relevant industries in China. It is also significant to enhance the effectiveness of public policy to support export-oriented enterprises.

Keywords: *economic cooperation, foreign economic security, external threats, investment, export security, import security.*

Актуальність теми дослідження. В умовах посилення процесів глобалізації та інтеграції ключову роль у розвитку економіки практично всіх держав відіграють зовнішньоекономічні зв'язки. Не є винятком і Україна, яка розвиває економічне співробітництво як на західному, так і на східному векторі, балансуючи між двома центрами: ЄС і Росією. Водночас висока відкритість економіки, значна лібералізація торгівлі створили додаткові загрози для економічного розвитку України. Зокрема, істотні ризики для української економічної системи привносить кризова ситуація в Європі, її небажання поглиблювати зв'язки через політичну ситуацію в нашій країні. З іншого боку, непроті стосунки з Росією посилюють енергозалежність України. Тому важливого значення набуває питання зовнішньоекономічної безпеки держави як основи для розвитку і конкурентоспроможності української економіки. В пошуку шляхів вирішення проблем Україна звернула увагу на поглиблення співпраці з КНР.

Постановка проблеми. Розвиток зовнішньоторговельних зв'язків України та Китаю має суттєвий вплив на стан вітчизняної економіки. Однак, розширюючи двосторонні українсько-китайські відносини, слід пам'ятати про зовнішні загрози, які можуть виникати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем українсько-китайського співробітництва в економічній сфері займаються такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як О.Білорус, А.Гончарук, Є.Медведкіна, А.Оніщенко, Ю.Пахомов, С.Пирожков, І.Погорелова, А.Філіпенко, О.Шевчук, Пен Ван, Люй Єньчжао, Сунь Вей та ін. Проте з точки зору зовнішньоекономічної безпеки питання українсько-китайського економічного співробітництва залишається недостатньо вивченим. Пожвавлення зв'язків між Україною і КНР в останні роки та відсутність комплексних досліджень зазначеної проблеми і зумовили актуальність обраної теми.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Постановка завдання. Мета даної статті – дати оцінку українсько-китайському економічному співробітництву з точки зору зовнішньоекономічної безпеки.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі зростає значимість Китаю у розвитку світової економіки. Протягом останніх трьох десятиліть країна постійно нарощувала свій економічний потенціал, розвиваючись надзвичайно швидкими темпами. Сьогодні КНР є найбільшим експортером світу, а за обсягом номінального ВВП поступається лише США. За окремими прогнозами, частка ВВП КНР у світовій економіці до 2020 р. зросте до 20%, що зробить Китай найбільшою економікою світу [9]. Підтримка з боку такого партнера є дуже важливою для нашої держави.

З кінця 2010 року спостерігається потужний ривок в економічному співробітництві між Україною та Китаєм. Перед нашою державою відкриваються нові перспективи в розвитку вітчизняної промисловості (зокрема, ракетно-космічної, авіаційної, суднобудівної, машинобудування), сільського господарства, ядерної та теплової енергетики, транспортної інфраструктури, наукового співробітництва, експорту новітніх технологій.

На тлі заморожених відносин з ЄС і відсутності прогресу в українсько-російських переговорах з газових питань і Митного союзу Україна зацікавлена в отриманні дешевих китайських інвестицій. Водночас важливо розібратись, чим загрожує китайська «експансія» і як це позначиться на наших відносинах з Росією, для якої Китай завжди був конкурентом за вплив в Азії, а тепер стає таким і в Європі.

Тому аналіз системи українсько-китайського економічного співробітництва, на наш погляд, необхідно здійснювати із врахуванням загроз зовнішньоекономічній безпеці. Знання загроз і розробка заходів щодо їх мінімізації дозволить підвищити ефективність державного управління розвитком економіки, посилити міжнародну конкурентоспроможність України та зміцнити її зовнішньоекономічну безпеку.

Під зовнішньоекономічною безпекою ми розуміємо здатність держави протистояти зовнішнім загрозам, захистити національні економічні інтереси, використовуючи конкурентні переваги вітчизняних товаровиробників.

Зовнішні загрози економічній безпеці стосуються всіх сфер економічного співробітництва України – інвестування, кредитування, торгівлі, трудової міграції.

Українсько-китайське економічне співробітництво, з одного боку, дозволяє в окремих напрямках покращити стан зовнішньоекономічної безпеки, а з іншого – створює нові ризики і загрози.

Так, значна залежність нашої держави від одного постачальника енергоресурсів – Росії – породжує багато проблем для розвитку економіки України. Тому співпраця з КНР у сфері енергетики дає можливість Україні підвищити власну енергобезпеку і знизити залежність від російського газу. Фактично завдяки інвестиціям КНР відбувається створення альтернативного РФ маршруту транспортування каспійського газу через територію України. У МТП «Південному» планується створити українсько-китайський проект терміналу з прийому зрідженого газу потужністю 10 млрд. м³ газу [4]. Це говорить про зацікавленість обох країн знизити можливості РФ у розвитку магістральних газопроводів в напрямку ЄС, спрямувати основні газові потоки на свою користь. Планується продаж Україні китайської нафтобурової платформи для розробки нафтового шельфу в Чорному морі.

Крім того, важливим напрямом співпраці України з Китаєм є реалізація програми заміщення споживання російського природного газу українським вугіллем за китайськими технологіями. Китайський кредит у розмірі 3,6 млрд. дол. буде спрямовано на будівництво двох заводів по газифікації вугілля і переведення українських теплокомуненерго на вугілля. Очікується отримання до 6 млрд. м³ газу щорічно і скорочення річного споживання газу на 12-13 млрд. м³. При цьому співпраця України з Китаєм передбачає не тільки модернізацію українських ТЕС, але і модернізацію вітчизняної вугільної галузі. Для технічного переоснащення шахт Україна залучила китайський кредит на суму 1 млрд. дол. [10]. Ідучи на таке співробітництво, Китай, перш за все, дбає про свою безпеку, оскільки це дасть поштовх для розвитку машинобудування в цій країні.

Одним із важливих аспектів забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України є специфіка обсягів і структури іноземного інвестування. Інвестиційне співробітництво України з Китаєм, осо-

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

бливо враховуючи його стратегію нарощування капіталовкладень за кордоном, є мізерним. Загальний обсяг інвестицій з КНР на сьогодні становить близько 20 млн. дол. США [3].

Незначні інвестиції, залучені Україною, не в змозі порушити безпечні для національного розвитку критерії іноземного впливу або інвестиційний макробаланс. Але потрібно передусім наголосувати на якості іноземних інвестицій. В ідеалі інвестиції мають залучатися у пріоритетні ефективні господарські проекти, які виробляють конкурентоспроможні товари. Якщо це не реалізувати на практиці, то Україна буде і в подальшому випускати нерентабельні товари, зокрема металургійної та хімічної промисловості, які надходять на малопробиткові ринки [1].

Китайські інвестиції в Україні не є високотехнологічними. Більшість підприємств з китайським капіталом створені у таких швидкоокупних галузях, як торгівля і сфера послуг. Тому важливо, перш за все, залучати китайські капіталовкладення у виробничу сферу України: транспортну та портову інфраструктуру, енергетичну сферу, розробку природних ресурсів, авіаційну та машинобудівну галузі. Вже сьогодні завдяки китайським інвестиціям Україна забезпечує створення нових інфраструктурних об'єктів. На даному етапі КНР будує в Україні залізничну дорогу «Київ – Аеропорт «Бориспіль», кільцеву дорогу навколо Києва, газотурбінну гідроелектростанцію в сел. Щолкіно АРК [4].

Проте економічне співробітництво не завжди позитивно впливає на забезпечення зовнішньоекономічної безпеки, здебільшого супроводжується виникненням загроз і небезпек для економічних систем.

Залучаючи китайські інвестиції, потрібно враховувати, що Китай, як правило, надає інвестиції разом зі своєю робочою силою, висуваючи вимоги щодо того, аби реалізацією китайських інвестиційних проектів в Україні займалися китайські працівники, китайські інженери тощо. Тому Україні необхідно дбати, перш за все, про свої національні інтереси, примушувати себе поважати. Приймаючи рішення щодо іноземного інвестування, треба оцінити вигоди та втрати від альтернативного заміщення власних потужностей і власної робочої сили.

Важливою сферою припливу інвестицій з КНР може стати сільське господарство. Українські чорноземи становлять інтерес для Китаю. Вже на даному етапі відбувається співпраця в області захисту і карантину рослин та створення в Україні тваринницьких комплексів для великої рогатої худоби. На реалізацію проектів у вітчизняній аграрній галузі найближчим часом планується залучити 3 млрд. дол. кредитних ресурсів. Проте і тут Китай не забуває про свою безпеку, маючи намір інвестувати в український агропромисловий комплекс з метою імпорту виробленої продукції до КНР. Для КНР перспективним завданням є використання сільськогосподарських спільних підприємств з Україною як гарантії власної продовольчої безпеки. Для нас важливо, щоб гроші вкладались у наші чорноземи як у відновлювальний ресурс, щоб дотримувалась сівозміна. Не можна допустити й ситуації, щоб через декілька років Китай взяв в оренду українські чорноземи і почав виробувати на експорт продовольство. Україна могла б самостійно заробляти на його продажах.

Найбільш розвинутою складовою українсько-китайських відносин є торговельно-економічне співробітництво. Важливо звернути увагу на те, що від кількісних і якісних характеристик зовнішньої торгівлі залежить рівень зовнішньоекономічної безпеки країни [1]. У зв'язку з цим доцільно провести аналіз українсько-китайського співробітництва з точки зору експортної та імпоротної безпеки як складових зовнішньоекономічної безпеки.

Експортна безпека – це відповідність експорту національним інтересам України, забезпечення його раціональної товарної структури та географічної збалансованості, конкурентоспроможності, відсутності дискримінації на зовнішніх ринках та спрямованості на забезпечення високого рівня добробуту нації [2, с.53-54].

Імпортна безпека характеризується раціональною товарною та географічною збалансованістю імпорту, що позитивно впливає на розвиток національної економіки, захищає внутрішній ринок і національного товаровиробника, сприяє зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної продукції та економічної незалежності України [2, с.57].

У географічній структурі українського експорту та імпорту Китай посідає одне з провідних місць. Так, експорт товарів з України до КНР у 2011 році склав 2180,03 млн. дол. США (3,2% від

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

загального обсягу експорту; 6 місце після Російської Федерації, Туреччини, Італії, Польщі, Індії), а імпорт – 133,4 млн. дол. США (7,6% від загального обсягу імпорту; 3 місце після Російської Федерації і Німеччини) [7].

Якщо у 1992 р. товарооборот між країнами становив 230 млн. дол., у 2005 р. – 2,5 млрд. дол., то у 2011 р. – перевищив 8,5 млрд. дол., хоча такі обсяги торгівлі не відповідають можливостям обох країн.

Аналіз динаміки експортно-імпортних зв'язків між Україною та КНР за 2001-2011 роки (рис.1) дозволяє зробити висновок, що сукупні обсяги двосторонньої торгівлі між Китаєм і Україною останнім часом зростають.

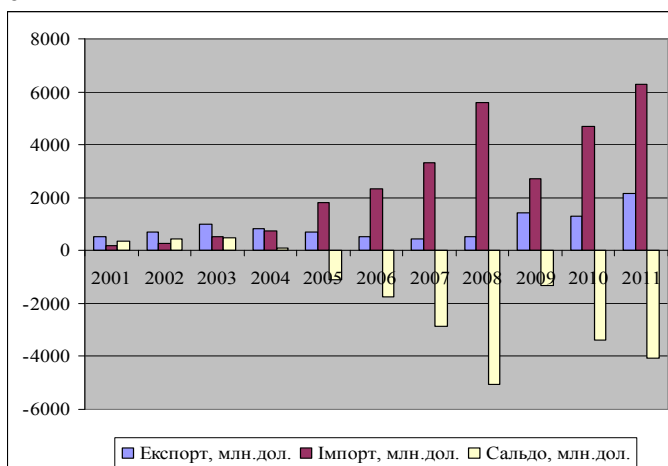

Рис. 1. Зовнішня торгівля товарами України та КНР у 2001-2011 рр., млн. дол. США (побудовано за даними: [7])

Проте імпорт товарів переважає над експортом, тобто сальдо зовнішньої торгівлі України з КНР, починаючи з 2005 року, має стійкий негативний характер. Зокрема, у 2011 році імпорт китайських товарів перевищував український експорт у 2,9 рази. Від'ємне торговельне сальдо України з КНР посилює складну ситуацію в зовнішній торгівлі.

Щодо послуг, то їх експорт переважає над імпортом, а сальдо має додатній характер (рис 2.). Це говорить про те, що порівняно з українськими товарами, наші послуги відіграють більш вагоме значення для Китаю. Але обсяг зовнішньої торгівлі послугами між двома країнами незначний. У 2011 році експорт послуг становив 75,17 млн. дол. США (0,55% від загального обсягу експорту послуг), а імпорт – 14,77 млн. дол. США (0,24% від загального імпорту послуг), на торгівлю товарами припадало приблизно 99%, а на торгівлю послугами – 1%.

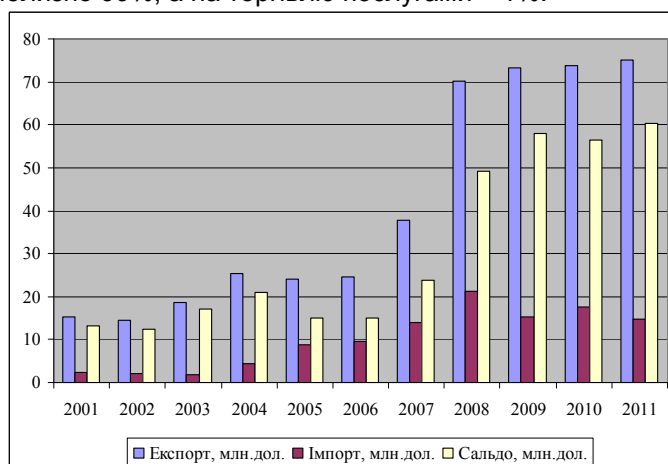

Рис. 2. Зовнішня торгівля послугами України та КНР у 2001-2011 рр., млн. дол. США (побудовано за даними: [7])

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Водночас український вплив на китайську економіку є ледве помітним. Частка України в товарообігу Китаю не дотягує й до 1 %. У 2010 році доля України в товарообігу Китаю, за даними Міністерства комерції КНР, складала всього лише 0,26% [6].

Товарна структура зовнішньої торгівлі з Китаєм, характеризуючись асиметричністю і нееквівалентністю, також породжує низку загроз, які негативно впливають на стан зовнішньоекономічної безпеки України.

Більшість загроз економічного співробітництва України з Китаєм пов'язана із самою структурою українського експорту до КНР, яка характеризується вузькою номенклатурою товарів і здебільшого сировинним характером. Аналіз товарної структури експортно-імпортних зв'язків за 2011 р. показує, що найбільшу частку українського експорту в КНР становлять руди, шлаки та зола (рис.3). Україна експортує також хімічну продукцію (здебільшого органічну хімію), жири та олії тваринного або рослинного походження, чорні метали та ін. Лише 2% всього експорту припадало на ядерні реактори, котли, механічні машини; 0,9% – на електричні машини. Такий стан українського експорту пояснюється наявністю слабких позицій вітчизняного бізнесу в Китаї та майже відсутньою підтримкою його на державному рівні.

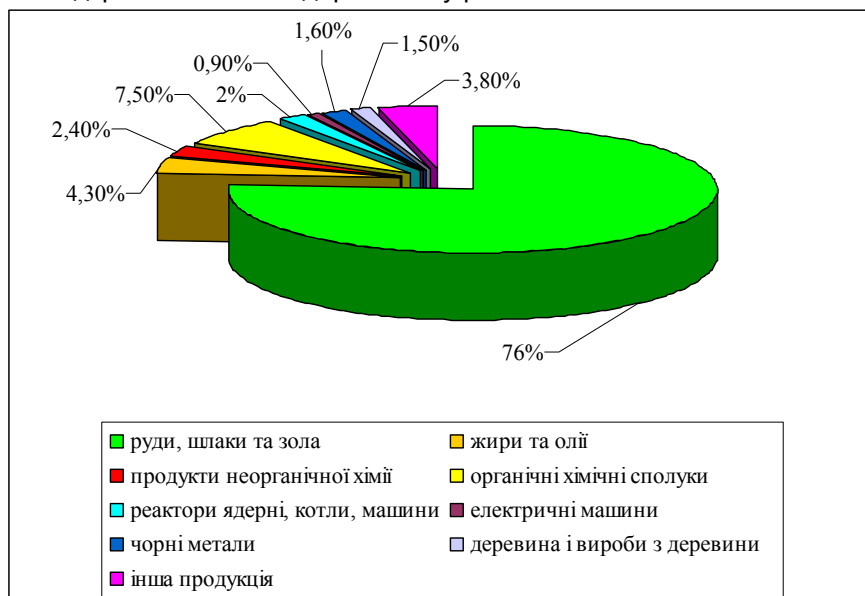

Рис. 3. Товарна структура українського експорту до КНР у 2011 р. (побудовано за даними: [7])

Щодо китайського імпорту в Україну, то тут переважають електричні машини; ядерні реактори, котли і механічні машини; пластмаси і полімерні матеріали; чорні метали і вироби з них, засоби наземного транспорту; товари народного споживання (одяг, взуття, меблі, іграшки), різноманітна хімічна продукція (рис.4). Слід зауважити, що значну частину імпортованих товарів, Україна спроможна сама забезпечити їх виробництво, що послабило б певні загрози для нашої країни.

Деформована структура експорту та імпорту, яка характеризується низькою часткою високотехнологічної продукції в експорті та переважанням високотехнологічного імпорту над експортом, призводить до зовнішньої технологічної залежності і поглиблення структурних диспропорцій економіки України. Технологічна відсталість промислових підприємств, низький рівень наукомісткості продукції посилюється також неефективною державною політикою та недосконалим інституційним забезпеченням міжнародного співробітництва, відсутністю дієвих інструментів підтримки інноваційних підприємств.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

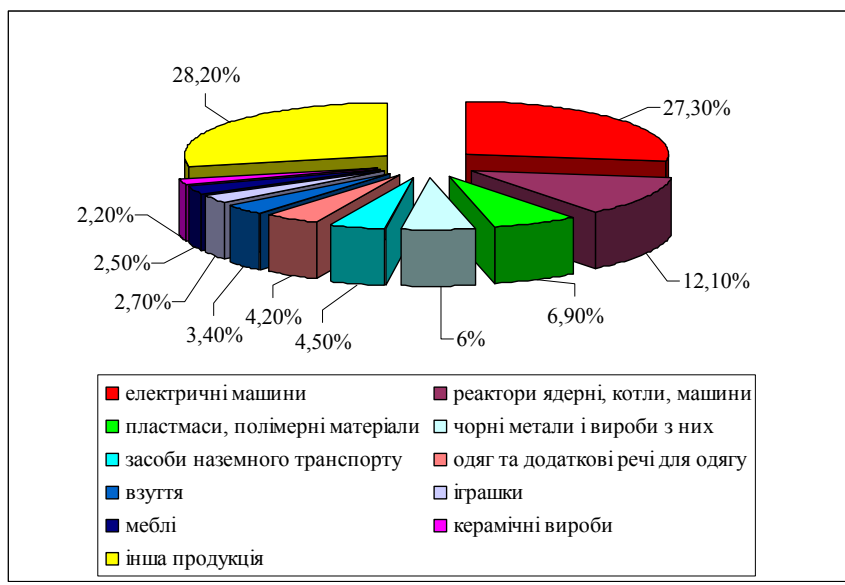

Рис. 4. Товарна структура українського імпорту з КНР у 2011 р. (побудовано за даними: [7])

Для зміцнення зовнішньоекономічної безпеки держави актуальним є формування ефективної структури як експорту, так і імпорту в межах зовнішньоторговельної стратегії України. Україні варто переглянути структуру свого експорту, значно скоротити експорт сировини та дешевих матеріалів, а збільшити продаж готової і модернізованої продукції. Адже сировинна орієнтація експорту – це пряма загроза зовнішньоекономічній безпеці України. Не меншу небезпеку для розвитку економіки нашої країни становить і наповнення національного ринку китайськими товарами широкого вжитку. Для усунення загроз варто скористатись досвідом самого Китаю, політика якого спрямована на забезпечення національних економічних інтересів шляхом стимулювання внутрішнього виробника. При цьому важливо підвищувати рівень високотехнологічності як експорту, так і імпорту, підтримуючи підприємства експортоорієнтованих високотехнологічних галузей, а також імпортозаміщуючі інноваційно активні підприємства.

Розвиваючи співробітництво, варто враховувати, що Китай не купує високотехнологічну продукцію великими обсягами, клонуючи відомі моделі, наприклад, танків, літаків тощо.

Просто продаж українських розробок або відтік спеціалістів не відповідає національним інтересам нашої держави. Україні необхідно послідовно представляти в Китаї свої наукові розробки і водночас плановірно відстоювати інтереси своїх учених і підприємців, дотримуючись угоди про співробітництво у сфері інтелектуальної власності, яка існує між нашими державами. Важливо виробити конкретні заходи для досягнення найбільш можливого рівня реалізації національних інтересів на даному напрямку та забезпечення достатнього рівня зовнішньоекономічної безпеки.

Сьогодні доступ до українських технологій у сфері ВПК, космічної галузі, енергетиці Китай намагається отримати в обмін на кредити, користуючись гострою необхідністю української влади знайти нові зовнішні джерела фінансових надходжень. Проблема зовнішньої заборгованості є принципово важливою з точки зору зовнішньоекономічної безпеки України. Недостатність внутрішніх джерел фінансування змушує вдаватись до зовнішніх запозичень, які і створюють фінансові загрози зовнішньоекономічній безпеці України. Дешевих довгострокових кредитів, які потрібні Україні, сьогодні немає ні в Росії, ні в ЄС. Такі кредити у відносно великому обсязі під 5,5-6% річних на строк до 10 років може надати КНР. Головне, щоб Україна змогла у повному обсязі їх обслуговувати та своєчасно погашати. А для цього необхідний належний контроль за раціональним використанням іноземних кредитів.

У результаті дослідження зовнішньоекономічних зв'язків України з КНР підсумуємо основні загрози для нашої держави (рис.5).

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Рис. 5. Взаємозв'язок економічного співробітництва та зовнішньоекономічної безпеки України (складено авторами)

Висновки. Таким чином, проведені дослідження свідчать, що Китай поступово перетворюється у глобального партнера України, витісняючи на окремих напрямках європейський і російський вплив. Активізація співробітництва з КНР має забезпечити максимальний ефект при мінімізації загроз зовнішньоекономічній безпеці.

Головне для української влади – вкрай обережно розвивати двосторонню співпрацю, щоб остаточно не знищити національних товаровиробників і не відкрити повний доступ Китаю до конкурентних у світі українських технологій. Важливо не допустити критичну залежність економіки України від КНР у життєво важливих питаннях економічного співробітництва. Зовнішньоекономічна безпека України вимагає, щоб участь у співпраці з Китаєм сприяла створенню найбільш сприятливих умов для розвитку національного виробництва.

Оскільки наразі найбільш доцільною формою розширення економічного співробітництва України і Китаю є просування українських товарів на китайський ринок, то важливим є вивчення особливостей внутрішнього ринку цієї країни. Це значно зменшить кількість загроз для українських компаній, активізує їх зовнішньоекономічну діяльність.

Література

1. Бабець І.Г. Методологія аналізу системи управління інтеррегіональним співробітництвом у контексті економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_etei/2010_7_1/1.pdf
2. Економічна безпека: навч. посіб. / [за ред. З.С. Варналія]. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
3. Курнишова Ю.В. Актуальні засади формування стратегічного партнерства України і КНР [Електронний ресурс] / Ю. В. Курнишова. – К.: НІСД, 2010. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Table/01092010/0901_dopov.pdf
4. Кухалейшвили Г. Азиатский вектор Украины [Електронний ресурс] / Г. Кухалейшвили. – Режим доступу: <http://sd.net.ua/2012/06/18/aziatskij-vektor-ukrainy.html>
5. Медведкина Е.А. Научно-техническое сотрудничество Украины и КНР: инновационный аспект / Е.А. Медведкина, М.И. Обухова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць. – 2010. – Т. 2. – С. 101-106.
6. Открытие Китая Украиной: дубль четвертый. Комментарии от 10.02.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.comments.ua/?spec=1296808065>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

8. Пен Ван. Трансформація торговельних відносин України з КНР в умовах глобалізації світової економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове госп-во і міжнар. екон. відносини» / Ван Пен.– К., 2008. – 20 с.

9. Гончарук А.З. Пріоритети політики України щодо країн Азії: аналіт. доповідь / А.З. Гончарук, А.М. Кобзаренко, О.К. Микал; за заг. ред. О.В. Литвиненка. – К.: НІСД, 2011. – 64 с.

10. Рукомедя Р. Китай заходить в Україну. Пекин активизирует собственную игру за украинские активы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://peoplefirst.org.ua/ru/articles/china-comes-into-ukraine>.

References

1. Babets I.H. *Metodolohiia analizu systemy upravlinnia interrehionalnym spivrobitnyctvom u konteksti ekonomichnoi bezpeky* [Methodology of analyzing management system of interregional cooperation in the context of economic security]. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_etei/2010_7_1/1.pdf (accessed 15 February 2013).

2. Varnalii Z.S., ed. *Ekonomichna bezpeka: navch. posib.* [Economic security: teaching aid]. Kyiv, Znannia Publ., 2009. 647 p.

3. Kurnyshova Yu.V. *Aktualni zasady formuvannia stratehichnoho partnerstva Ukrainy i KNR* [Urgent principles of forming strategic partnership of Ukraine and PRC]. Kyiv, NISD Publ., 2010. Available at: http://old.niss.gov.ua/Table/01092010/0901_dopov.pdf (accessed 15 February 2013).

4. Kukhaleysvili G. *Aziatskiy vektor Ukrainy* [Asian vector of Ukraine]. Available at: <http://sd.net.ua/2012/06/18/aziatskij-vektor-ukrainy.html> (accessed 15 February 2013).

5. Medvedkina Ye.A., Obukhova M.I. Nauchno-tehnicheskoye sotrudnichestvo Ukrainy i KNR: innovatsionnyy aspekt [Scientific and technical cooperation of Ukraine and PRC: innovation aspect]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti: zbirnyk naukovykh prats – Theoretical and practical aspects of economy and intellectual property: collected articles*, 2010, Vol. 2, pp. 101-106.

6. *Otkrytiye Kitaya Ukrainoy: dubl chetvertyy. Kommentarii ot 10.02.2011* [Ukraine's discovery of China: 4th tally. Commentary of 10.02.2011]. Available at: <http://gazeta.comments.ua/?spec=1296808065> (accessed 15 February 2013).

7. *Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy* [Official web-site of State Statistics Service of Ukraine]. Available at: www.ukrstat.gov.ua (accessed 15 February 2013).

8. Pen Van. *Transformatsiya torhovelnykh vidnosyn Ukrainy z KNR v umovakh hlobalizatsii svitovoi ekonomiky*. Avtoref. dys. kand. ekon. nauk [Transformation of trade relations of Ukraine and PRC under world economy globalization conditions. Ph.D. diss. synop.]. Kyiv, 2008. 20 p.

9. Honcharuk A.Z., Kobzarenko A.M., Mykal O.K., Lytvynenko O.V., ed. *Priorytety polityky Ukrainy shchodo krain Azii: analit. dopovid* [Priorities of Ukrainian policy as for the Asian countries: analytical report]. Kyiv, NISD Publ., 2011. 64 p.

10. Rukomeda R. *Kitay zakhodit v Ukrainu. Pekin aktiviziruyet sobstvennyuyu igru za ukrainskiye aktivy* [China enters into Ukraine. Beijing activates its own game for Ukrainian assets]. Available at: <https://peoplefirst.org.ua/ru/articles/china-comes-into-ukraine> (accessed 15 February 2013).

Надійшла 22.03.2013